

A Review of Literature on Turkish Language Education: Trends in International Conferences

Türkçenin Eğitimi-Öğretimine İlişkin Bir Alanyazını Değerlendirmesi: Uluslararası Bilimsel Toplantılarda Eğilimler/Yönelimler*

B. Ümit Bozkurt **

Nadir Engin Uzun ***

ABSTRACT: This study aims to report the basic tendencies at the presentations made at international conferences about Turkish language education, which are regularly carried out in Turkey. This report will enable discussing basic tendencies and points open to further development in Turkish language education, which is an interdisciplinary topic of science. This study is a descriptive research and a literature survey restricted by the database constructed. In this research, conducted by *document analysis technique*, which is a qualitative research method, content analysis has been carried out on conference books, abstract booklets and programmes in the frame of predefined categories. In the database, there are 1523 presentations, 837 being about Turkish language education and 686 in other fields. The findings obtained from the 837 presentations were primarily on the first level speakers of Turkish. In terms of content, the studies on material (tool) evaluation (especially textbook evaluation) and skill development (especially writing and reading skills) outnumbered other studies. Finally, the majority of studies were descriptive; therefore studies offering innovative ideas and solutions were lacking.

Key Words: Turkish language education, literature review, research trends

ÖZ: Bu çalışmada, Türkçenin eğitimi-öğretimi alanında -Türkiye’de düzenli olarak yapılan- uluslararası bilimsel toplantılarda sunulan bildirimlerdeki temel eğilimlerin raporlaştırılması amaçlanmaktadır. Bu rapor yoluyla disiplinlerarası bir bilim alanı olan Türkçenin eğitimi-öğretiminde temel eğilimler ve geliştirilmesi gereken alanlar tartışılabilir. Çalışma, betimsel bir araştırmadır ve oluşturulan veritabanı sınırlılığında bir tür alanyazını taramasıdır. Nitel araştırma yöntemlerinden *belge inceleme tekniği* ile yürütülen bu araştırmada, kurultay kitaplarından, özet kitapçıklarından ve kurultay programlarından elde edilen veritabanı üzerinde, belirlenen ulamlar çerçevesinde içerik çözümlemesi yapılmıştır. Veritabanında Türkçenin eğitimi-öğretimiyle ilgili 837 ve alan dışı konularda 686 olmak üzere 1523 bildiri bulunmaktadır. Alanla doğrudan ilgili 837 bildiri üzerinden elde edilen bulgular, söz konusu bilimsel toplantılarda çalışmaların hedeflediği konuşucu düzleminin büyük oranda birinci dil (anadili) olduğuna; konu alanı bakımından *materyal (araç) değerlendirme* (özellikle ders kitabı incelemeleri) ve *beceri geliştirme* (özellikle yazma ve okuma becerileri) çalışmalarının sayıca üstünlüğüne; araştırmaların çoğunlukla durum belirleme (tanımlayıcı) amaçlı yürütüldüğüne ve dolayısıyla yenilik getiren/öneren çalışmaların oldukça az olduğuna işaret etmektedir.

Anahtar sözcükler: Türkçenin eğitimi-öğretimi, alanyazını değerlendirme, araştırma eğilimleri

* Bu araştırma 7. Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayında sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Yrd. Doç. Dr., Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, umitbozkurt@gmail.com

*** Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, DTCF, Dilbilim Bölümü, uzunnadirengin@gmail.com

Giriş

Bu çalışmada, Türkçenin eğitimi-öğretimi alanında Türkiye’de düzenlenen ve sürekliliği olan uluslararası bilimsel toplantılarda sunulan bildirilerin; konuşucu düzlemi, konu alanı, sunum dili gibi ulamlar çerçevesinde incelenmesi; elde edilen verilerle Türkçenin eğitimi-öğretimi alanında sunulan bildirilerin özelliklerinin niceliksel ve niteliksel olarak raporlaştırılması amaçlanmaktadır. Bu rapor yoluyla disiplinlerarası bir bilim alanı olan Türkçenin eğitimi-öğretiminde yoğunlaşılacak konu alanları, eğilim gösterilen çalışma türleri ve bu çalışmaların alana olan katkıları gibi özellikleri ortaya konarak alanın eksik ve geliştirilmesi gereken yönleri tartışılacaktır. Diğer yandan çalışma, bu alanda yapılan akademik araştırmalarda “sorun tanımlama”, “araştırma deseni geliştirme” ve “araştırma bulgularını önceki bilgilerle ilişkilendirme” gibi amaçlarla yapılan alanyazını taramalarına önemli bir destek sağlayacaktır. Çünkü bu çalışmada kurultay, sempozyum gibi alanın en güncel ve üzerinde en çok durulan konularının konuşulduğu bir düzlemi yakından izlemek ve buna ilişkin bir döküm yapmak amaçlanmıştır. Böylece bu çalışma ile, hem alanın temel eğilimleri belirlenip eksik ve geliştirilmesi gereken yönler ortaya konmuş olacak hem de boşluklar işaret edilerek araştırmacılara yol gösterilmiş olacaktır.

İlgili araştırmalar

Türkiye’de alan eğitimi/öğretimi üzerine yapılan çalışmaların incelendiği ve böylelikle temel eğilimlerin belirlenmeye çalışıldığı araştırmalar, son yıllarda gittikçe öne çıkmaktadır. Hemen hemen her alanda akademik çalışmalarda yoğunlaşılacak konu alanlarını, yöntem özelliklerini ve ortaya konulan bulguları değerlendiren çok sayıda araştırmaya rastlanmaktadır. Türkçenin anadili olarak eğitimi ve yabancı dil olarak öğretimi alanlarındaki eğilimleri ele alan araştırmalar ise son beş yılda öne çıkmıştır. Bu araştırmaların büyük bir kısmı lisansüstü tezler üzerine; bir kısmı da hakemli dergilerde yayımlanan makaleler üzerinedir. Ancak bilimsel toplantılarda sunulan bildirileri kapsayan bir alanyazını taraması bulunmamaktadır.

Tezleri ve makaleleri ele alan çalışmaların büyük bir kısmında belge inceleme yöntemi kullanılmış ve kategorisel içerik çözümlemesi yapılmıştır. Bu alanda yapılan kimi araştırmalarda, araştırma türünün meta-analiz olduğu ileri sürülse de, araştırma yöntem ve teknikleri alanyazını, bu çalışmaların meta-analiz olmadığını göstermektedir. Çünkü meta-analiz, belirli bir konuda yapılmış, birbirinden bağımsız, birden çok çalışmanın sonuçlarını birleştirme ve elde edilen araştırma bulgularının istatistiksel analizini yapma yöntemidir. (Akgöz ve diğerleri, 2004). Bu yöntemde, nicel bulguların istatistiksel olarak yeniden analiz edilmesi söz konusudur. Oysa, aşağıda da özetlenecek olan söz konusu çalışmalar, belirli bir konuda yapılmış, birbirinden bağımsız, birden çok çalışmanın bulgularını ele almamakta; ele alınan konular, araştırmaların türleri, yöntemsel özellikleri gibi ulamlara yönelik döküm yapmaktadır.

Türkçenin eğitimi ve öğretimi üzerine yapılan tezleri ve makaleleri alanyazının temel eğilimleri bakımından ele alan araştırmalar, tüm alanyazını kapsayan (örn. *Türkçe Eğitimi Araştırmalarında Eğilimler*; Varışoğlu, Şahin ve Göktepe, 2013) ve belli konu

alanlarını kapsayan (örn. *Dinleme Becerisinin Eğitimi Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin Değerlendirilmesi; Doğan ve Özçakmak, 2014*) araştırmalar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Aşağıda önce alanyazını bütün olarak tarayan çalışmalar özetlenecek, ardından beceri alanlarına dönük alanyazını değerlendirmelerine yer verilecektir.

Türkçenin eğitimi-öğretimi üzerine yazılmış ve hakemli dergilerde yayımlanan makaleleri tarayan araştırmalardan biri Varışoğlu, Şahin ve Göktaş'ın (2013) çalışmasıdır. Bu çalışma, Türkiye'de SSCI ve ULAKBİM Sosyal Bilimler Veri Tabanı tarafından dizinlenen dergilerde 2000-2011 yılları arasında yayımlanan makalelerin, konu alanları, yöntemleri, araştırmalarda kullanılan veri toplama araçları, veri analiz yöntemleri ve örneklem özellikleri çerçevesinde incelenmesi üzerinedir. 44 dergideki 558 makaleyi inceleyen araştırmacılar, makale yöntemi açısından "tarama" modelindeki çalışmaların yoğunlukta olduğunu, en çok "nicel araştırma" yöntemlerinin kullanıldığını, verilerin en çok dokümanlar ve anketler yardımıyla toplandığını, veri çözümleme yöntemleri arasında da betimsel çözümlemenin çok kullanıldığını belirlemişlerdir. Yapılan incelemede ayrıca, birden fazla beceri alanını kapsayan "karma beceri alanları" başlığı altındaki yayınlarla "okuma eğitimi" üzerine yapılan çalışmaların çoğunlukta olduğu ortaya çıkmıştır.

Bir diğer makale taraması, Aktaş ve Uzuner-Yurt'un (2015) *Türkçe Eğitimi Alanındaki Makale Özetlerine Yönelik Bir İçerik Analizi* adlı çalışmasıdır. Bu araştırmanın amacı alanyazının eğilimlerinin belirlenmesi değil; bu alanda yazılmış makalelerin özet bölümlerinin bilimsel metin türüne özgü nitelikleri taşıyıp taşıyamaması bakımından incelenmesidir. Bu araştırmada Türkiye'de SSCI ve ULAKBİM Sosyal Bilimler Veri Tabanı tarafından dizinlenen dergilerde 2004-2013 yılları arasında yayımlanan 724 makale incelenmiş ve Türkçe eğitimi alanındaki makale özetlerinin büyük bir kısmının amaç ve sonuç dışında bilgi içermediği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca makalelerin özet kısmında yöntemle ilgili bilgilerin eksik olduğu, bulgu, sonuç ve önerilere çoğunlukla yer verilmediği belirlenmiştir.

Taş ve Okur'un (2015) *Yükseköğretim Düzeyinde Ana Dili Öğretimi Üzerine Bir Değerlendirme* adlı araştırması ise yükseköğretim düzeyinde Türkçe öğretimi ile ilgili yapılan araştırmaları belirlemek ve değerlendirmektir. Bu araştırmada üniversite düzeyinde yapılan sözcük öğretimi, söz dizimi/yazım-noktalama, Türk dili dersleri ile yazma, okuma, konuşma ve dinleme becerileri üzerine yapılan makaleler ve tezler, ortaya koydukları bulgular ve ulaştıkları sonuçlar doğrultusunda değerlendirilmiş ve böylece üniversite düzeyinde Türkçe öğretimi konusunda karşılaşılan sorunlar tartışılmıştır. Bu araştırmanın bir tür meta-sentez çalışması olduğu söylenebilir.

Yalnızca lisansüstü tezleri ele alan çalışmalar ise şunlardır:

Akyüz, Almaz, Avcı ve Daşöz (2011), Türkçe eğitimi alanında hazırlanan lisansüstü tezleri çeşitli yönleriyle değerlendirmeyi amaçladıkları sözlü bildirimlerinde, 43'ü doktora, 434'ü yüksek lisans olmak üzere 477 lisansüstü tezi incelemiş ve bu tezlerin 46'sının Türkçe eğitimi alanı dışında hazırlandığını belirlemişlerdir. Ayrıca bu çalışmada, değerlendirilen tezlerin 127'sinin yöntem/desen bilgisinin bulunmadığı; yöntemine ulaşılanların %81'inde nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı ortaya konmuştur.

Türkçenin eğitimi-öğretimi alanında yapılan yüksek lisans tezlerinde geçen anahtar kelimelere dönük içerik analizi yapan Sevim ve İşcan (2012) ise, 2005-2010 yılları

arasında Türkçe eğitimi alanında yazılmış 335 yüksek lisans tezinde geçen anahtar kelimeleri incelemişler ve tematik olarak gruplandırmışlardır. Çalışmanın sonucunda Türkçe eğitimi alanında yazılmış olan yüksek lisans tezlerinin temel dil becerileri, edebiyat incelemeleri, öğretmen yeterliliği, çocuk edebiyatı, ders kitabı incelemesi konularını ele aldığı; temel dil beceriyle ilgili olan tezlerin ise okuma ve yazma alanlarında yoğunlaştığı görülmüştür.

Yine 1981-2010 aralığındaki tezlerin ele alındığı bir çalışmada (Coşkun, Özçakmak ve Balcı, 2012), 2006-2010 yılları arasında yapılan tezlerin sayısının, daha uzun bir aralığı kapsayan 1981-2005 yılları arasında yapılanlardan daha fazla olduğu; en çok tezin sırasıyla Gazi, Ankara ve Hacettepe Üniversitelerinde yapıldığı, tezlerde en çok çalışılan beş konunun sırasıyla yöntem ve teknikler, ders kitapları, okuma eğitimi, çocuk edebiyatı ve yazma eğitimi olduğu ortaya konmuştur.

Türkçe Eğitimi Bölümlerinde Yapılan Lisansüstü Tezlerin Araştırma Eğilimleri (Yağmur-Şahin, Kana ve Varışoğlu, 2013) adlı çalışmada ise araştırmacılar, tezlerin konu alanlarında, yöntemlerinde, kullanılan veri toplama araçlarında ve veri analiz yöntemlerinde temel eğilimleri belirlemek üzere, 2000-2011 yılları arasında yapılan 62 doktora ve 490 yüksek lisans tezini ele almışlardır. Araştırmacılar, çalışma konuları bakımından edebiyat incelemelerinin ve çocuk edebiyatının çoğunlukta olduğunu; tutum, ilgi ve durum çalışmalarının yaygın olduğunu; genellikle betimsel tezlerin yapıldığını; verilerin çoğunlukla anketlerle toplandığını ve frekans, yüzde testleri gibi tanımlayıcı istatistik çözümlerinin kullanıldığını belirlemişlerdir.

Büyükikiz (2014)'te yabancılara Türkçe öğretimi alanında 1981-2012 yılları arasında hazırlanan lisansüstü tezler taranmış ve 147 lisansüstü teze (125 yüksek lisans, 22 doktora) ulaşılmıştır. Bu taramada, en çok tezin 2006-2012 yılları arasında hazırlandığı; yüksek oranda dilbilgisi yanlışlarını belirleyen ve ardından ders kitaplarını inceleyen çalışmalara ağırlık verildiği; dil becerileri açısından ise genellikle yazma becerisine yer verildiği ve çalışmaların çoğunluğunun betimsel hedefleri olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Son olarak Sevim ve Özdemir-Erem'in (2012) çalışması, tez başlıkları ve özetlerinin bilimsel metin türüne özgü özellikleri ve parçaları içerip içermemesi; Kan ve Uzun'un (2014) araştırması ise tezlerin bulgular, tartışma, sonuç bölümlerine ilişkin sözbilimsel yapı özellikleri üzerinedir. Bu araştırmalar, Türkçe eğitimi alanlarında yazılan tezlerin bilimsel söylem bağlamında değerlendirilmesini amaçlamaktadır.

Yukarıda özetlenen araştırmalar dışında yalnızca belirli beceri alanlarına dönük alanyazını değerlendirmesi yapan çalışmalar da bulunmaktadır. Örneğin 1981-2010 yılları arasında Türkiye'de okuma eğitimiyle ilgili yazılmış lisansüstü tezleri ele alan Balcı, Coşkun ve Özçakmak'ın (2013) çalışmasında 239 tez incelenmiş ve tezlerin büyük bir çoğunluğunun 2006-2010 yılları arasında yapıldığı, çalışmaların hedef kitesinin genellikle ilköğretim öğrencileri olduğu, tezlerde en çok okuduğunu anlama; öğretim yaklaşım, yöntem, teknik ve stratejileri ile okuma alışkanlığı üzerinde durulduğu; ancak öğretim programı, ölçme ve değerlendirme, okuma hataları, okunabilirlik, yabancı ve ikidilli bireyler için okuma eğitimi konularında çalışmaların az olduğu gözlenmiştir.

Coşkun, Balcı ve Özçakmak'ın (2013) diğer bir çalışması yazma becerisiyle ilgilidir. Araştırmacıların yazma eğitimiyle ilgili 168 teze ilişkin ortaya koydukları eğilimlere göre,

tezlerin büyük bir kısmı 2006-2010 yılları arasında sonuçlandırılmış, bu tezlerin %81'i yüksek lisans düzeyinde yapılmış, tezler genellikle ilköğretim öğrencilerini hedef almış ve çoğu tezde öğrenci metinleri biçimsel niteliklere göre değerlendirilmiştir.

Doğan ve Özçakmak (2014) da dinleme becerisinin eğitimi üzerine yapılan lisansüstü tezleri değerlendirdikleri çalışmada, 1998-2013 yılları arasında yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerini çözümlemişler; çözümlenme sonucunda dinleme eğitimi alanında 10'u doktora 39'u yüksek lisans olmak üzere 49 çalışmanın yapıldığı; tezlerin hedef kitle bakımından en fazla ilköğretim ikinci kademe, konu bakımından ise en çok öğretim yaklaşım, strateji, yöntem ve tekniklerine yönelik olduğu bulgusuna ulaşmışlardır. Sonuç olarak anlama becerilerinden dinleme becerisiyle ilgili çalışmaların -okuma üzerine yapılan çalışmalarla karşılaştırıldığında- yeterli olmadığı yargısına varmışlardır.

Son olarak Akaydın ve Çeçen (2015) ise, araştırmalarında -1990-2013 yılları arasında- Türkiye'de SSCI, ULAKBİM ve diğer veritabanları tarafından dizinlenen ve eğitim bilimleri alanındaki ulusal dergilerde yayımlanan okuma becerisiyle ilgili makaleleri taramışlar ve ulaştıkları 232 makaleyi incelemişlerdir. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında, en çok okuduğunu anlama konusunda makale yazıldığı; tarama yönteminin çok sık kullanıldığı; tutum, algı vb. testlerin en çok kullanılan veri toplama araçları olduğu; örneklem olarak çoğunlukla ilköğretim/ortaokul öğrencilerinin seçildiği ve en fazla tanımlayıcı çözümlenme yöntemlerinin kullanıldığı belirlenmiştir.

Yukarıda sınıflandırılarak sunulan araştırmalar değerlendirildiğinde görülmektedir ki, Türkçenin eğitimi-öğretimi alanında genellikle betimsel araştırmalar yapılmakta; beceri alanlarından okuma ve yazma becerisi öne çıkmakta; bunun yanı sıra ders kitabı ve edebiyat incelemeleri önemli bir paydada yer almaktadır. Türkçenin eğitimi-öğretimine ilişkin akademik çalışmaları ele alan bu araştırmaların belirlenen yıl aralığı ve tez/makale sayısı bakımından oldukça kapsamlı olduğu; ancak bu araştırmalarda yalnızca tezlerin ve makalelerin incelenmiş olduğu görülmektedir. Bu durum, alanyazınındaki eğilimleri belirlemede bilimsel toplantıların da önemli bir rol aldığını akla getirmektedir. Bu nedenle bu çalışma, kurultay, sempozyum gibi araştırmacıların en güncel çalışmalarını paylaştığı bu düzlemi yakından izleyerek hem alanın temel eğilimlerini belirleyen çalışmaları genişletmek, hem de araştırmacılara yol göstermek adına önemli görülmektedir.

Kapsam

Bu araştırma, Türkçenin eğitimi-öğretimi alanında sürekliliği olan uluslararası bilimsel toplantılarda sunulan bildirilerle sınırlıdır. Bu çerçeveye iki bilimsel toplantı girmektedir:

- a. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu (DDT)
- b. Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı (UTEÖK)

Bu iki toplantı 2008 yılından bu yana düzenli olarak her yıl yapılmaktadır. Bu doğrultuda çalışmaya veri sağlayan ve 2008-2013 yılları arasında her yıl düzenlenen on iki bilimsel toplantı (6 UTEÖK + 6 DDT) çalışmanın çerçevesini oluşturmaktadır. Söz konusu bilimsel toplantılarda sunulan Türkçenin eğitimi-öğretimi alanıyla ilgili tüm bildiriler veritabanına alınmıştır. Veritabanı oluşturulurken tam metinleri içeren

kurultay/sempozyum kitapları, özet kitapçıkları ve kurultay/sempozyum programları kullanılmıştır.

Araştırma soruları

Türkçenin eğitimi-öğretimi alanında Türkiye’de düzenlenen ve sürekliliği olan uluslararası bilimsel toplantılarda sunulan bildirilerin dökümünü yapmayı ve bu bildirileri alanyazınının temel eğilimleri bakımından değerlendirmeyi amaçlayan bu çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

Çalışma kapsamındaki bilimsel toplantılardaki;

1. Bildirilerin ne kadarı Türkçenin eğitimi-öğretimi alanıyla doğrudan ilgilidir?
2. Bildiriler konu alanı bakımından;
3. Hedeflediği konuşucu düzlemi bakımından ve
4. Sunum dili bakımından nasıl bir dağılım sergilemektedir?

Yöntem

Bu çalışma, Türkçenin eğitimi-öğretimi alanında sunulan bildirilerin çeşitli yönlerden değerlendirilmesini hedeflediğinden betimsel bir çalışmadır. Araştırma sürecinde nitel araştırma yöntemlerinden *belge inceleme* yöntemi kullanılmış ve kurultay/sempozyum kitapları, özet kitapçıkları ve kurultay/sempozyum programları belirlenen ulamlar çerçevesinde taranmıştır.

Kurultay/sempozyum kitapları, özet kitapçıkları ve programlarından oluşturulan *veritabanı*nda 1523 bildiri bulunmaktadır. Ancak bu bildirilerin yalnızca 837 tanesinin Türkçenin eğitimi-öğretimiyle ilgili olduğu görülmüştür.

Verilerin çözümlenmesi sürecinde *içerik çözümlenmesi* yöntemlerinden *kategorisel çözümlenme* kullanılmıştır. Araştırmacılar tarafından veritabanı üzerinde yapılan bir ön inceleme sırasında belirli ulamların ortaya çıktığı gözlenmiştir. Sonraki aşamada bu ulamlar tanımlanmış ve hangi bildirilerin hangi ulama gireceği kararlaştırılmıştır. Son olarak tüm bildiriler, araştırmacılar tarafından bu ulamlar bağlamında eşzamanlı olarak sınıflandırılmıştır.

Araştırmada kullanılan kısaltmalar ise şöyledir:

Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu (DDT)

Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı (UTEÖK)

Türkçenin eğitimi-öğretimi (TEÖ)

Aşağıda sunulan açıklamalarda kısaltmaların sağındaki rakamlar, söz konusu bilimsel toplantının kaçınıcı olduğu göstermektedir. Örneğin UTEÖK II, 2. Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayını göstermektedir.

Çözümleme birimleri olarak ulamlar ve içerikleri

Çözümlemede taranan ilk ulam, bildirilerin çalışma konularıdır. Çalışmalar konu bakımından on alt ulama ayrılmıştır. Bu ulamların ne tür bildirileri içerdiği, aşağıda verilen örneklerle gösterilmiştir:

i. Uygulama-raporlama: Bir kurumda/ülkede/bölgede Türkçenin eğitimi-öğretimi sürecinin betimlenmesi.

ÖRNEK: *Afganistan'da Türkçe Eğitiminin Önemi* (UTEÖK VI)

ii. Beceri geliştirme: Okuma, yazma, konuşma, dinleme, ilkokuma, ilkyazma, yazım-noktalama gibi konularda beceri geliştirmeye dönük çalışmalar. Bunlar arasında “hata çözümlenmesi” çalışmaları da -eğer hata çözümlenmesi bir beceriyi geliştirmek amacıyla yapılıyorsa- yer almaktadır.

ÖRNEK: *Dinleme Becerisini Geliştirmede Etkinliklerden Yararlanma* (DDT I)

iii. Dilbilgisi öğretimi: Bir beceri alanı olarak doğrudan dilbilgisi öğretimini hedefleyen çalışmalar.

ÖRNEK: *Bildirme Ekinin Dil Bilgisi Öğretiminde Yeri Üzerine* (DDT IV)

iv. Öğretmen bilişi (yeterlilik, inanç, tutum, algı vb. çalışmalar): Öğretmen bilişi (teacher cognition), öğretim uygulamalarıyla ilgili olarak öğretmenlerin özelliklerini, algılarını, inançlarını, görüşlerini, bilgilerini, tutumlarını vb.yi kapsayan bir üst kavramdır (Borg, 2009). Bu çalışmada da öğretmenlerin ya da öğretmen adaylarının mesleki yeterlilikleri, tutumları, inançları, görüşleri ya da sahada karşılaştıkları sorunlar üzerine eğilen çalışmalar bu başlık altında toplanmıştır.

ÖRNEK: *Türkçe Öğretmenlerinin Öğretimde Kullandıkları Yöntem ve Tekniklere İlişkin Görüşleri* (DDT II)

v. Materyal (araç) geliştirme: Öğrenme-öğretme ortamını hedefleyerek geliştirilen kitap, metin, yazılım, video, ölçek, etkinlik vb. öneriler.

ÖRNEK: *Film Odaklı Bir Ders Uyarlaması: Çizgi Filmlerin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılması* (UTEÖK VI)

vi. Materyal (araç) değerlendirme: Öğretim materyallerinin çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi/tartışılması.

ÖRNEK: *8. Sınıf Türkçe Ders ve Çalışma Kitaplarının Üst Düzey Bilişsel Becerileri Geliştirme Yeterliliği* (UTEÖK VI)

vii. Program geliştirme: Eğitim-öğretim programı önerileri.

ÖRNEK: *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Program Geliştirme Amaçlı İhtiyaç Analizi* (DDT II)

viii. Program değerlendirme: Eğitim-öğretim programlarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi/tartışılması.

ÖRNEK: *Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Alanında Yeni Öğretim Programlarına Eleştirel Bir Bakış* (DDT VI)

ix. Alanyazını değerlendirme: Türkçenin eğitimi-öğretimi alanında akademik çalışmaların (tezler, makaleler vb.) dökümünün yapıldığı ya da meta-analiz yapılan çalışmalar.

ÖRNEK: *Türkçe Eğitiminde Eğilimler: 1981-2010 Yılları Arasında Yapılan Tezler Üzerine Bir Meta-Analiz Çalışması* (UTEÖK IV)

x. Yöntem, teknik ve(ya) yaklaşım: Alanbilgisi öğretimi için yöntem, teknik ya da yaklaşım önerisi.

ÖRNEK: *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Glottodrama Tekniğinin Kullanılması* (UTEÖK VI)

xi. Diğer: Belirlenen ulamlar içinde yer almayan diğer çalışma konuları.

ÖRNEK: *Dil Öğrenimi ve Ortak Türkçe* (DDT III)

Veritabanındaki bildiriler, ilk olarak yukarıda açıklanan konu alanları bakımından sınıflandırılmıştır. Daha sonra aynı veritabanı aşağıdaki ulamlara (*hedef kitle yani konuşucu düzlemine*) göre yeniden sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmada hedef kitle/konuşucu düzlemi bakımından 5 alt ulam ile karşılaşılmıştır:

i. Anadili konuşucularını (birinci dil düzlemini) hedefleyen çalışmalar

ÖRNEK: *İlköğretim 4. -7. Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Becerileri Üzerinde Etkili Olan Ortak Faktörler* (UTEÖK V)

ii. İkinci dil düzlemini hedefleyen çalışmalar

ÖRNEK: *Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretilmesiyle İlgili Yöntem Problemleri* (DDT V)

iii. Birinci ve ikinci dil düzlemlerinin karşılaştırıldığı çalışmalar

ÖRNEK: *Anadilinde ve Yabancı Dilde Okuma Sürecine Yönelik Gözlemler: Okuma-Anlama Stratejileri Üzerine Uygulamalı Bir Çalışma* (UTEÖK II)

iv. İkidilli-çokdilli düzlemi hedefleyen çalışmalar

ÖRNEK: *Türk Çocuklarının Hollanda Eğitim Kurumlarındaki Konumları ve Dil Gelişimleri* (UTEÖK VI)

v. Tüm düzlemleri hedefleyen çalışmalar

ÖRNEK: *Derlem Dilbilimi ve Dil Eğitimi* (UTEÖK II)

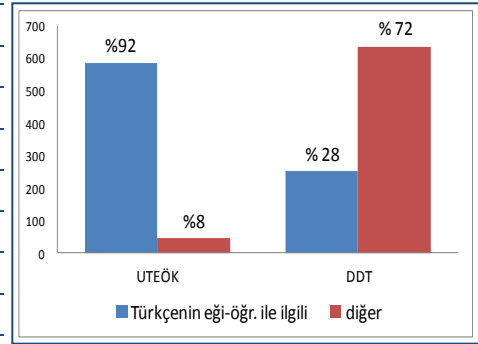
Bulgular

Bu bölümde Türkçenin eğitimi-öğretimi alanında sürekliliği olan uluslararası bilimsel toplantılarda sunulan bildirilerin Türkçenin eğitimi-öğretimi alanıyla ilgililiği, konu alanı, hedeflediği konuşucu düzlemi ve sunum dili bakımından dağılımına yer verilecektir.

İlk araştırma sorusu, söz konusu bilimsel toplantılarda yer bulan bildirilerin doğrudan Türkçenin eğitimi-öğretimi alanını hedefleyip hedeflemediği ve bunların toplam bildiri sayısına oranıyla ilgilidir. Bu araştırma sorusu ile, kurultayların alana hizmet ederliğinin ve alan dışı çalışmalara yer verip vermediğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu soruya ilişkin sonuçlar Tablo 1 ve Grafik 1’de yer almaktadır.

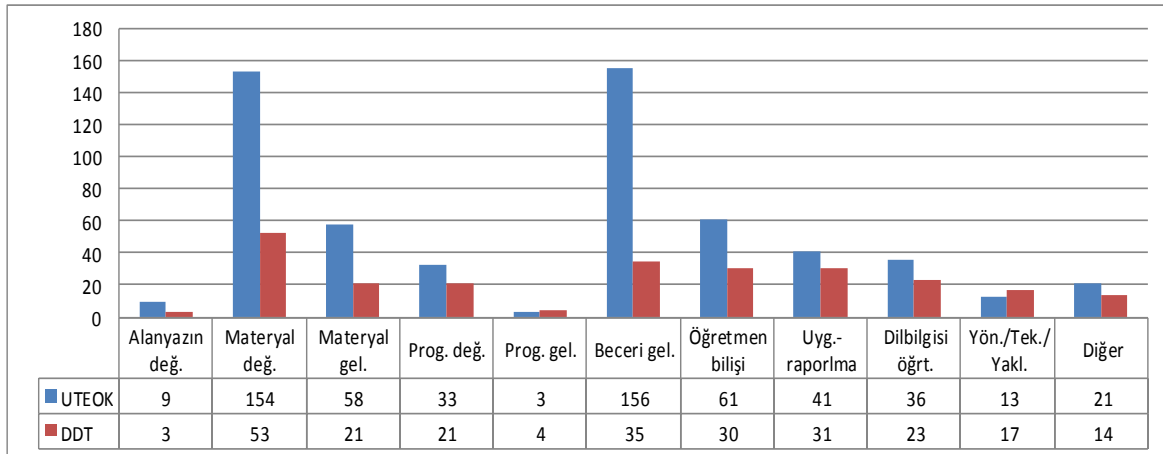
Tablo 1. / Grafik 1. Uluslararası bilimsel toplantılarda yer alan bildirilerin Türkçenin eğitimi-öğretimi alanıyla ilgililiği

Kurultay	TEÖ hk.	Diğer	Kurultay	TEÖ hk.	Diğer
UTEÖK1	52	10	DDT1	42	29
UTEÖK2	116	2	DDT2	51	50
UTEÖK3	127	11	DDT3	53	109
UTEÖK4	107	10	DDT4	47	146
UTEÖK5	63	7	DDT5	31	162
UTEÖK6	127	7	DDT6	28	141
Toplam	585	47	Toplam	252	637

Araştırma kapsamındaki bildiriler incelendiğinde, söz konusu bilimsel toplantılarda sunulan tüm bildirilerden yalnızca %55'inin (n:837) Türkçenin eğitimi ve öğretimi alanıyla doğrudan ilgili olduğu, geriye kalanların ise (n:684) edebiyat incelemeleri ve filoloji çalışmaları olduğu ortaya çıkmıştır. Fakat bu sonuç, incelenen kurultaylara göre değişiklik göstermektedir. Tablo 1 ve Grafik 1'de de görüldüğü gibi Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultaylarında (UTEÖK) sunulan bildirilerin %92'sinin; Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumlarında (DDT) sunulan bildirilerin ise yalnızca %28'inin Türkçenin eğitimi ve öğretimi alanıyla doğrudan ilgili olduğu göze çarpmaktadır. Bu durumun; Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumunun zamanla Türkçenin eğitimi-öğretimi dışındaki araştırma alanlarını hedeflemesinden ve kapsamını genişletmesinden kaynaklanıyor olabileceği düşünülmektedir. Nitekim her geçen yıl, Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumunda Türkçenin eğitimi-öğretimine çıktı sağlayacak çalışmaların azaldığı görülmektedir.

İkinci araştırma sorusu, araştırma kapsamındaki bilimsel toplantılarda sunulan bildirilerin konularının dağılımıyla ilgilidir. Bu araştırma sorusu ile, alanın temel eğilimlerinin belirlenmesi ve böylece hangi çalışma alanlarında yığılma olduğunun ya da hangilerinin göz ardı edildiğinin ortaya konması amaçlanmaktadır. Tablo-Grafik 2'de bu soruya ilişkin sonuçlar sunulmaktadır:

Tablo 2. / Grafik 2. Uluslararası bilimsel toplantılarda yer alan bildirilerin konu alanı bakımından dağılımı

Adı geçen bilimsel toplantılar incelendiğinde bildiri konularının 11 alanda sınıflanabildiği görülmüştür. Bu sınıflama sonucunda, ortaya çıkan çalışma alanları, *uygulama-raporlama*, *beceri geliştirme*, *dilbilgisi öğretimi*, *öğretmen bilişi*, *materyal (araç) geliştirme*, *materyal (araç) değerlendirme*, *program geliştirme*, *program değerlendirme*, *alanyazını değerlendirmesi*, *yöntem-teknik-yaklaşım* ve *diğerdir*. Bu sınıflamaya ilişkin açıklamalara ve örneklere Yöntem bölümünde yer verilmiştir.

Tablo 2 ve Grafik 2’de sunulan sayısal veri, en çok çalışılan araştırma konularının sırasıyla *materyal değerlendirme* (%25), *beceri geliştirme* (%23), *öğretmen bilişi* (%11) ve *materyal geliştirme* (%9.4) olduğunu; en az çalışılan alanların ise %0,8 ile *program geliştirme* olduğunu göstermektedir.

Yapılan çözümlemede, çalışma konusu olarak yığılma gösteren *materyal değerlendirme* çalışmalarının %74’ünün ders kitapları üzerine yapılan değerlendirmeler olduğu dikkat çekmektedir. Geriye kalan *materyal (araç) değerlendirme* çalışmaları ise %16 oranında çocuk kitaplarının ve dergilerinin; %6 oranında derlem, sözlük, yazılım ve web sayfası gibi araçların; %2 oranında ise ölçek, form, kontrol listesi, sınav ve etkinliklerin değerlendirilmesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bulgular, Türkçenin eğitimi ve öğretimi alanına hizmet eden bilimsel toplantılarda ders kitaplarının çeşitli yönlerden değerlendirilmesine sıkça yer verildiği sonucuna ulaşmamızı sağlamaktadır.

Yığılma görülen diğer bir çalışma konusu ise *beceri geliştirmedir*. *Beceri geliştirme* ulamına giren bildirimler, alt konuları bakımından sekiz alt beceriye ayrılmaktadır. Bu tür çalışmalarda, çoğunlukla hedef kitlenin *yazma*, *okuma*, *konuşma*, *dinleme*, *sözvarlığı*, *ilkokuma*, *el yazısı ve yazım (imlâ)* becerilerindeki durumlarının saptandığı; daha az olmak üzere de bu beceri düzlemlerinde kullanılabilir yeni yöntem, teknik ve yaklaşımların önerildiği/denendiği görülmektedir. Beceri geliştirme çalışmalarında en büyük paydada yazma ve okuma becerileri bulunmaktadır. Diğer becerilere ilişkin sayısal bulgular ise Tablo 3 ve Grafik 3’te yer almaktadır.

Tablo 3. / Grafik 3. Beceri geliştirme konusunda sunulan bildirimlerin konularının alt beceriler bakımından dağılımı

	Yazma	Okuma	Konuşma	Dinleme	Sözvarlığı	İlkokuma	Yazı	Yazım	Toplam
UTEÖK	47	43	16	12	19	12	5	2	156
DDT	8	9	9	2	3	1	1	2	35
Toplam	55	52	25	14	22	13	6	4	191

Tablo 3 ve Grafik 3 incelendiğinde, Türkçenin eğitimi-öğretimi alanında yapılan bilimsel toplantılarda sunulan *beceri geliştirme* çalışmalarının %29’unun yazma becerisini, %27’sinin okuma becerisini, %13’ünün konuşma becerisini, %7’sinin dinleme becerisini, %12’sinin sözvarlığını, %7’sinin de ilkokuma becerisini geliştirmeye dönük olduğu görülmektedir.

Bu sonuç, ilgili araştırmalar bölümünde yer verilen araştırmalarda ulaşılan sonuçlarla örtüşmektedir. Bu araştırmalarda da beceri alanı olarak en çok okuma ve yazma

becerilerinin çalışıldığı vurgulanmaktadır (Sevim ve İşcan, 2012; Varışoğlu, Şahin ve Göktaş, 2013). Dolayısıyla alanyazını çalışma konuları bakımından değerlendiren araştırmalar, konuşma ve dinleme becerilerinin çok daha az çalışıldığına işaret etmektedir.

Türkçenin eğitimi-öğretimi alanında yapılan uluslararası bilimsel toplantılarda sunulan bildiriler çözümlendiğinde göze çarpan bir diğer çalışma konusu *materyal (araç) geliştirmedir*. Çözümleme sırasında dil eğitimi-öğretimi ortamları için araç geliştiren ya da var olan bir aracı eğitim-öğretim ortamlarına öneren çalışmalar bu ulama alınmıştır. Bu tür çalışmalar ayrıntılı incelendiğinde görülmektedir ki, *materyal (araç) geliştirme çalışmalarının %60'ı* var olan bir *materyalin önerilmesini* içermektedir. Yalnızca %40'ında yeni geliştirilen materyallerden söz edilebilir. Bunlar içinde en çok geliştirilen araçlar *derlem, sözlük, yazılım, web sayfası, sesli kitap vb. ile ölçek, form, sınav ve etkinliklerdir*. En çok önerilen araçlar ise Türkçe dersleri için *metin, şarkı, tekerleme, karikatür ve videolardır*.

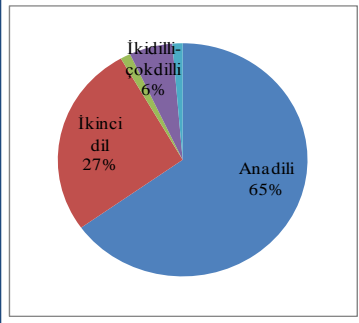
Sons olarak *uygulama-raporlama* çalışmalarının ise %83'ünün ülke örnekleri olduğu göze çarpmaktadır. Geriye kalan uygulama-raporlama çalışmaları kurum örnekleri ile ders işleniş örnekleridir. Bu tür çalışmalarda genellikle ülkelerdeki ve kurumlardaki Türkçe öğretimi uygulamaları genel bir çerçeveye anlatılmaktadır. Bunlar o ülkelerdeki/kurumlardaki durumu betimleyen çalışmalardır.

Bildiri konularına yönelik bütüncül bir değerlendirme yapıldığında; genellikle durum belirleme ve değerlendirme çalışmalarının ağırlıkta olduğu gözlenmektedir. Bu çalışmalarda, araçlar (özellikle kitaplar) ve programlar değerlendirilmekte; öğretmenlerin var olan durumla ilgili görüşleri alınmakta; farklı ülkelerdeki durumlar betimlenmekte ve beceri alanlarına yönelik durum saptamaları yapılmaktadır. Buna karşın dil eğitimi-öğretimi ortamları için geliştirilen araçlara ve yeni program önerilerine çok az rastlanmaktadır. Alanyazın değerlendirmesi yapan bazı araştırmalarda da bu durum 'betimsel araştırmalara ağırlık verildiği' biçiminde vurgulanmaktadır (Yağmur-Şahin ve diğerleri, 2013; Akyüz ve diğerleri, 2011). Bu sonuçlar, araştırmacıların yenilik getiren/öneren çalışmalardan kaçındığı yargısını akla getirmektedir.

Üçüncü araştırma sorusu, araştırma kapsamındaki bilimsel toplantılarda sunulan bildirilerin hedeflediği konuşucu düzlemi bakımından dağılımıyla ilgilidir.

Tablo 4. / Grafik 4. Uluslararası bilimsel toplantılarda sunulan bildirilerin hedeflediği konuşucu düzlemi bakımından dağılımı

	UTEÖK	DDT	Toplam
Anadili düzlemi	393	152	545
İkinci dil düzlemi	139	84	223
Karşılaştırmalı	8	3	11
İkidilli-çokdilli düzlem	36	11	47
Tüm düzlemler	9	2	11
Toplam	585	252	837

Tablo 4 ve Grafik 4, Türkçenin eğitimi-öğretimiyle ilgili bildirilerin hangi konuşucu kitlesini hedef aldığına ilişkin sayısal bulguları göstermektedir. Buna göre,

veritabanındaki çalışmaların %65'i anadili (birinci dil) konuşurları ile; %27'si Türkçeyi ikinci ya da yabancı dil olarak konuşanlarla; %6'sı ise ikidilli-çokdilli ortamlardaki konuşucularla ilgilidir. Bu bulgu, Türkçenin eğitimi-öğretimi çalışmalarında anadili gelişiminin öne çıktığına işaret etse de; bu sayının artmasında, anadili eğitimi programlarının/kitaplarının değerlendirilmesine yönelik çalışmalarda yığılmanın etkisi olduğu dikkati çekmektedir. Ayrıca ikidilli-çokdilli ortam konuşurlarıyla ilgili çok daha fazla çalışmaya gereksinim olduğu da gözlenmektedir.

Son araştırma sorusu, bildirilerin sunum diline ilişkindir. Bu araştırma kapsamındaki bilimsel toplantıların adında "uluslararası" ifadesi geçmektedir. Bu bağlamda, çalışmaların sunum dili konusu karşımıza çıkmaktadır. Uluslararası olan her iki bilimsel toplantıda da, sunum dili büyük oranda Türkçedir. Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayında (UTEÖK) 632 bildirden 27'si İngilizceyken, geriye kalanlar Türkçedir. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumunda da (DDT) 889 bildirinin 6'sı farklı dillerdedir (Özbekçe, Azerice, Kazakça vb).

Sonuç ve Tartışma

Türkçenin eğitimi-öğretimi alanıyla ilgili sürekliliği olan bilimsel toplantılarda sunulan 837 bildiri üzerine yapılan içerik çözümlemesi doğrultusunda elde edilen bulgular, şu sonuçları öne çıkarmaktadır:

Türkçenin eğitimi-öğretimi alanındaki çalışmalara çağrı yapan bilimsel toplantılarda, alan dışı çalışmalara (özellikle filoloji çalışmalarına) çokça yer verildiği görülmektedir. Özellikle Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumlarında sunulan bildirilerin yalnızca %28'inin Türkçenin eğitimi ve öğretimi alanıyla doğrudan ilgili olduğu göze çarpmaktadır. Bu bakımdan bu alanla ilgili kurultayların kapsamının ve hedeflerinin, ilgililerine dönük olarak yeniden düzenlenmesi, araştırmacıları çalışmalarını bu bilimsel toplantılarda paylaşma konusunda güdüleyebilir.

Bildiriler çalışma konuları bakımından sınıflandırıldığında *materyal (araç) değerlendirme* (çoğunlukla ders kitabı incelemeleri) ve *beceri geliştirme* (özellikle yazma ve okuma becerileri) çalışmalarının ön planda olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmaların da genellikle durum belirleme ve değerlendirme çalışmaları olduğu gözlenmektedir. Çalışmalarda konu olarak çoğunlukla ya araçlar (özellikle ders kitapları) ve programlar değerlendirilmekte; ya beceri alanlarına yönelik durum saptamaları yapılmakta ya da farklı ülkelerdeki/kurumlardaki öğretim durumları betimlenmektedir. Buna karşın dil eğitimi-öğretimi ortamları için geliştirilen araçlara ve yeni program önerilerine çok az rastlanmaktadır. Bu sonuç, alanyazınında yenilik getiren/öneren çalışmalara gereksinim olduğunu ortaya çıkarmaktadır.

Veritabanı, konuşucu düzlemi bakımından incelendiğinde ortaya çıkan bulgular, Türkçenin eğitimi-öğretimi çalışmalarının hedeflediği konuşucu düzleminin büyük oranda anadili (birinci dil) olduğuna işaret etmektedir. Fakat bu çalışmaların içerikleri değerlendirildiğinde, yine ders kitapları üzerine yapılan incelemelerle karşılaşmaktadır. Anadili düzeyinde Türkçe ders kitapları pek çok değişken açısından incelenirken, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik hazırlanan araçların (özellikle kitapların) daha az ele alındığı görülmektedir. Bu durum da veritabanında birinci dil düzleminde

sayısal bir yığılma yaratmaktadır. Bunun yanı sıra ikidilli-çokdilli ortamlardaki Türkçe konuşucularının akademik çalışmalara daha çok konu edilmesine ilişkin gereksinim olduğu dikkat çekmektedir.

Diğer önemli bir sonuç, çalışma kapsamındaki bilimsel toplantıların *uluslararasılık* niteliğini taşıma durumudur. Gerek sunum diline ilişkin bulgular, gerek katılımcılar, gerekse de çalışma konuları bu bilimsel toplantıların ağırlıklı olarak *yerel* olduğunu vurgulamaktadır. Bu doğrultuda bu bilimsel toplantılarda *uluslararasılık* kavramının tartışmaya açılması önerilebilir.

Bu araştırma, ortaya koyduğu sonuçlarla, hem alanın temel eğilimlerini belirleyip geliştirilmesi gereken yönleri ortaya koyma, hem de araştırmacılara var olan sorunları ve eksiklikleri işaret etme noktasından hareketle yapılmıştır. Ulaşılan sonuçlar ve ileri tartışma için elde edilen verilerle, Türkçenin eğitimi-öğretimine ilişkin akademik çalışmaların, farklı değişkenler çerçevesinde yeniden (meta-analiz/meta-sentez çalışmasıyla) ele alınması öngörülmektedir.

Kaynakça

- Akaydın, Ş. ve Çeçen, M. A. (2015). Okuma becerisiyle ilgili makaleler üzerine bir içerik analizi. *Eğitim ve Bilim*, 40(178), 183-198.
- Akgöz, S., Ercan, İ. ve Kan, İ. (2004). Meta-analizi. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 30(2), 107-112.
- Aksan, M. ve Aksan, Y. (2012). *Türkçe öğretiminde güncel çalışmalar*. Mersin Üniversitesi Yayını.
- Aksan, M. ve Uçar, A. (2012). *5. uluslararası Türkçenin eğitimi-öğretimi kurultayı bildirileri*. Mersin: Mersin Üniversitesi Yayını.
- Aktaş, E. ve Uzuner-Yurt, S. (2015). Türkçe eğitimi alanındaki makale özetlerine yönelik bir içerik analizi. *Turkish Studies*, 10(7), 73-96.
- Akyüz, E., Almaz, G., Avcı, A. S. ve Daşöz, T. (2011). 2005-2010 Yılları arasında Türkçe eğitimi alanında hazırlanan tezlerin çeşitli yönleriyle değerlendirilmesi. *4. Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı 8-9 Eylül 2011*, Sakarya.
- Balcı, A., Coşkun, E. and Özçakmak, H. (2013). Trends in reading education: An analysis of postgraduate theses written in Turkey. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 93, 1574-1579.
- Borg, S. (2009). Introducing language teacher cognition. [21.08.2015] tarihinde <http://www.education.leeds.ac.uk/research/files/145.pdf> den alınmıştır.
- Büyükkız, K. K. (2014). Yabancılara Türkçe öğretimi alanında hazırlanan lisansüstü tezler üzerine bir inceleme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(25), 203-213.
- Coşkun, E., Balcı, A. and Özçakmak, H. (2013). Trends in writing education: An analysis of postgraduate theses written in Turkey. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 93, 1526-1530.
- Coşkun, E., Özçakmak, H. ve Balcı, A. (2012). Türkçe eğitiminde eğilimler: 1981-2010 yılları arasında yapılan tezler üzerine bir meta-analiz çalışması. E. Yılmaz, M. Gedizli, E. Özcan

- ve Y. Koçmar (Ed.) *Türkçenin eğitimi-öğretimi üzerine çalışmalar* (ss. 204-212). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Doğan, Y. ve Özçakmak, H. (2014). Dinleme becerisinin eğitimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(2), 90-99.
- Günay, V. D., Fidan, Ö., Sülüšoğlu, B. ve Yıldız, F. (2010). *III. Uluslararası Türkçenin eğitimi-öğretimi kurultayı bildiri özetleri*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları.
- Günay, V. D., Fidan, Ö., Çetin, B. ve Yıldız, F. (2011). *Türkçe öğretimi üzerine çalışmalar*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları.
- Günay, V. D., Fidan, Ö., Çetin, B. ve Yıldız, F. (2011). *III. uluslararası Türkçenin eğitimi-öğretimi kurultayı bildirileri*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları.
- Güzel, A. (2011). *I. uluslararası dünya dili Türkçe bilgi şöleni bildirileri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- İnce, A. ve Sultanzade, V. (2009). *I. uluslararası Türkçe eğitimi ve öğretimi sempozyumu bildirileri*. Gazimağusa: Doğu Akdeniz Üniversitesi Yayınları.
- İşeri, K., Çetinkaya, G., Çelik, T., Uçgun, D., Demirgüneş, S., Daşöz, T. ve Gencer, Y. (2013). *VI. uluslararası Türkçenin eğitimi-öğretimi kurultayı özet kitabı*. Niğde: Niğde Üniversitesi Yayını.
- İşeri, K., Çetinkaya, G., Çelik, T., Uçgun, D., Demirgüneş, S., Daşöz, T. ve Gencer, Y. (2014). *Türkçe eğitiminde kuramsal ve uygulamalı çalışmalar*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Kan, M. O. ve Uzun, G. L. (2014). Türkçe eğitimi alanındaki yüksek lisans tezlerinin bulgular, tartışma, sonuç bölümlerine ilişkin sözbilimsel yapı özellikleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(3), 1-19.
- Önal, M. N. (2011). *IV. uluslararası dünya dili Türkçe sempozyumu bildirileri*. Muğla: Muğla Üniversitesi Yayınları.
- Sevim, O. ve Özdemir-Erem, N. H. (2012). Türkçe eğitimi alanındaki yüksek lisans tezlerinin başlıklarına ve özetlerine eleştirel bir bakış. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(3), 174-186.
- Sevim, O. ve İşcan, A. (2012). Türkçenin eğitimi ve öğretimi alanında yapılan yüksek lisans tezlerinde geçen anahtar kelimelere dönük bir içerik analizi. *Turkish Studies*, 7(1), 1863-1873.
- Taş, H. ve Okur, A. (2015). Yükseköğretim düzeyinde ana dili öğretimi üzerine bir değerlendirme. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 13, 80-96.
- Uzun, G. L. ve Demirgüneş, S. (2009). *III. uluslararası Türkçenin eğitimi-öğretimi kurultayı bildiri özetleri*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basım Evi.
- Uzun, G. L. ve Bozkurt, Ü. (2010). *Türkçe öğretiminde güncel tartışmalar*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basım Evi.
- Uzun, G. L. ve Bozkurt, Ü. (2011). *Theoretical and applied researches on Turkish language teaching*. Essen: Die Blaue Eule.
- Varışoğlu, B.; Şahin, A. ve Göktaş, Y. (2013). Türkçe eğitimi araştırmalarında eğilimler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 1767-1781.

- Yağmur-Şahin, E., Kana, F. ve Varışoğlu, B. (2013). Türkçe eğitimi bölümlerinde yapılan lisansüstü tezlerin araştırma eğilimleri. *International Journal of Human Sciences*, 10(2), 356-378.
- Yazar, İ. (2011). *III. uluslararası dünya dili Türkçe sempozyumu bildiri kitabı*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları.
- Yılmaz, E.; Gedizli, M.; Özcan, M. ve Koçmar, Y. (2011). *IV. uluslararası Türkçenin eğitimi-öğretimi kurultayı program ve sunu özetleri*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Yılmaz, E.; Gedizli, M.; Özcan, M. ve Koçmar, Y. (2012). *Türkçenin eğitimi-öğretimi üzerine çalışmalar*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.